

855**OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 31 maja 2001 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy — Prawo o stowarzyszeniach.

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718 i z 2001 r. Nr 46, poz. 499) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 23 lutego 1990 r. o zmianie ustawy — Prawo o stowarzyszeniach i ustawy o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 14, poz. 86),
- 2) ustawą z dnia 10 stycznia 1996 r. o zmianie ustawy — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 27, poz. 118),
- 3) ustawą z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 769),

- 4) ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668)
- i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.
2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:
- 1) art. 47—50 i art. 54 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104), które stanowią:
- „Art. 47. W ustawie z dnia 29 marca 1962 r. o zgromadzeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 89, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1982 r. Nr 14, poz. 113 i z 1985 r. Nr 36, poz. 167) w art. 7 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
- «1a. Do odbycia zebrania założycielskiego w celu założenia stowarzyszenia jest wymagane zawiadomienie organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego.»
- Art. 48. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207) w art. 154 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje ust. 2 w brzmieniu:
- «2. Junacy odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej mogą wstępować do organizacji i stowarzyszeń lub brać czynny udział w pracach organizacji i stowarzyszeń, do których należeli przed powołaniem do służby, tylko za zgodą komendantów oddziałów obrony cywilnej.»
- Art. 49. W ustawie z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 16, poz. 134, z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342, z 1974 r. Nr 24, poz. 142 i Nr 47, poz. 282, z 1979 r. Nr 15, poz. 97 oraz z 1983 r. Nr 16, poz. 78) art. 33 otrzymuje brzmienie:
- «Art. 33. Żołnierz zawodowy może należeć do organizacji lub stowarzyszeń krajowych działających poza wojskiem, a także do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych lub międzynarodowych, za zezwoleniem Ministra Obrony Narodowej lub organów wojskowych przez niego określonych.»
- Art. 50. W ustawie z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1985 r. Nr 42, poz. 201, z 1987 r. Nr 22, poz. 128 i z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 6, poz. 33) wprowadza się następujące zmiany:
- 1) w art. 124 w ust. 1 wyrazy «i niniejszej ustawy» zastępuje się wyrazami «o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej»,
- 2) art. 125 otrzymuje brzmienie:
- «Art. 125. 1. Organem uprawnionym do sprawowania nadzoru nad działalnością organizacji i stowarzyszeń studenckich o zasięgu ogólnokrajowym i lokalnym jest Minister Edukacji Narodowej.
2. Organem uprawnionym do sprawowania nadzoru nad działalnością uczelnianych (wydziałowych) organizacji i stowarzyszeń studenckich oraz nad oddziałami (ogniwami) uczelnianymi organizacji i stowarzyszeń studenckich o zasięgu ogólnokrajowym i lokalnym jest rektor.»
- 3) art. 126 skreśla się.”
- „Art. 54. 1. Organy nadzorujące, w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie, przekażą sądom rejestrowym rejestry stowarzyszeń i związków stowarzyszeń, prowadzone dotychczas przez terenowe organy administracji państwowej, dotyczące istniejących na terenie województwa stowarzyszeń zarejestrowanych, oraz ich statuty.
2. Organy dotychczasowo właściwe w sprawach stowarzyszeń zwykłych przekażą organowi nadzorującemu dokumentację tych stowarzyszeń w terminie określonym w ust. 1.”;
- 2) art. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1990 r. o zmianie ustawy — Prawo o stowarzyszeniach i ustawy o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 14, poz. 86), który stanowi:
- „Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 3) art. 2 i 3 ustawy z dnia 10 stycznia 1996 r. o zmianie ustawy — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 27, poz. 118), które stanowią:
- „Art. 2. Przepis art. 1 pkt 5 ma zastosowanie do stowarzyszeń, w sprawie których decyzję o likwidacji podjęto po terminie określonym w art. 3.
- Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia.”;
- 4) art. 88 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 769), który stanowi:

„Art. 88. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych ustawą — Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym, z wyjątkiem:

- 1) przepisów art. 6, art. 19 ust. 4, art. 48, art. 54, art. 83 i art. 87, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia,
- 2) przepisów art. 85, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.”;

5) art. 150 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), który stanowi:

„Art. 150. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 26, art. 128 pkt 2, art. 139 pkt 1 i 10, art. 145 ust. 2 i 4, art. 146 ust. 2 i 4 oraz art. 147 ust. 2 i 3, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, i art. 34 pkt 1, art. 36 pkt 23, art. 48 pkt 1 i 3, art. 84, art. 97 pkt 1—3, 5—10 i 12—36 oraz art. 139 pkt 9 lit. a), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.”

Marszałek Sejmu: *M. Płażyński*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 maja 2001 r. (poz. 855)

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1989 r.

Prawo o stowarzyszeniach.

W celu stworzenia warunków do pełnej realizacji gwarantowanej przepisami¹⁾ Konstytucji²⁾ wolności zrzeszania się zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, umożliwienia obywatelom równego, bez względu na przekonania, prawa czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych za interesowań, a także uwzględniając tradycje i powszechnie uznawany dorobek ruchu stowarzyszeniowego, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami¹⁾ Konstytucji²⁾ oraz porządkiem prawnym określonym w ustawach.

2. Prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach może podlegać ograniczeniom przewidzianym jedynie przez

ustawy, niezbędnym do zapewnienia interesów bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego oraz ochrony zdrowia lub moralności publicznej albo ochrony praw i wolności innych osób.

3. Stowarzyszenia mają prawo wypowiedania się w sprawach publicznych.

Art. 2. 1. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych.

2. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności.

3. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Art. 3. 1. Prawo tworzenia stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i niepozbawionym praw publicznych.

2. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych.

3. Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według

¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 stycznia 1996 r. o zmianie ustawy — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 27, poz. 118), która weszła w życie z dniem 9 kwietnia 1996 r.

²⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 57 pkt 1 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

zasad określonych w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

Art. 4. 1. Cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ mogą zrzeszać się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich.

2. Cudzoziemcy niemający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ mogą wstępować do stowarzyszeń, których statuty przewidują taką możliwość.

Art. 5. 1. Stowarzyszenia międzynarodowe mogą być tworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ według zasad określonych w ustawie.

2. Stowarzyszenia mogą należeć do organizacji międzynarodowych na warunkach określonych w ich statutach, jeżeli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska³⁾ jest stroną.

Art. 6. 1. Tworzenie stowarzyszeń przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia jest zakazane.

2. Nikogo nie wolno zmuszać do udziału w stowarzyszeniu lub ograniczać jego prawa do wystąpienia ze stowarzyszenia. Nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do stowarzyszenia albo pozostawania poza nim.

Art. 7. 1. Przepisom ustawy nie podlegają:

- 1) organizacje społeczne działające na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska³⁾ jest stroną,
- 2) kościoły i inne związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne,
- 3) organizacje religijne, których sytuacja prawna jest uregulowana ustawami o stosunku państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych, działające w obrębie tych kościołów i związków,
- 4)⁴⁾ komitety powstające w celu przygotowania wyborów do Sejmu i Senatu oraz organów samorządu, jeżeli są one przeprowadzane na podstawie ustaw lub zarządzeń władz — od dnia zarządzenia wyborów do ukończenia czynności wyborczych,
- 5)⁵⁾ partie polityczne.

³⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 57 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 2.

⁵⁾ Dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lutego 1990 r. o zmianie ustawy — Prawo o stowarzyszeniach i ustawy o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 14, poz. 86), która weszła w życie z dniem 13 marca 1990 r.

2. Do organizacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, w sprawach nieuregulowanych odrębnie stosuje się przepisy ustawy.

Art. 8. 1.⁶⁾ Stowarzyszenie podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, o ile przepis ustawy nie stanowi inaczej.

2. (skreślony).⁷⁾

3. (skreślony).⁷⁾

4. (skreślony).⁷⁾

5.⁸⁾ Nadzór nad działalnością stowarzyszeń należy do:

- 1) wojewody właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia — w zakresie nadzoru nad działalnością stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) starosty właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia — w zakresie nadzoru nad innymi niż wymienione w pkt 1 stowarzyszeniami — zwanych dalej „organami nadzorującymi”.

6. Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień prokuratora wynikających z innych ustaw.

Rozdział 2

Tworzenie stowarzyszeń

Art. 9. Osoby w liczbie co najmniej piętnastu, pragnące założyć stowarzyszenie, uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają komitet założycielski.

Art. 10. 1. Statut stowarzyszenia określa w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia,
- 3) cele i sposoby ich realizacji,
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków,
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje,
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz ciągnięcia zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich,
- 8) zasady dokonywania zmian statutu,
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 73 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 769), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.

⁷⁾ Przez art. 73 pkt 1 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 6.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 57 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 2.

2. Stowarzyszenie, które zamierza tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, jest obowiązane określić w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek.

3. Osoba prawna może być jedynie wspierającym członkiem stowarzyszenia.

Art. 11. 1. Najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków. W sprawach, w których statut nie określa właściwości władz stowarzyszenia, podejmowanie uchwał należy do walnego zebrania członków.

2. Statut może przewidywać zamiast walnego zebrania członków zebranie delegatów lub zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów, jeżeli liczba członków przekroczy określoną w statucie wielkość. W takich przypadkach statut określa zasady wyboru delegatów i czas trwania ich kadencji.

3. Stowarzyszenie jest obowiązane posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej.

Art. 12. Komitet założycielski składa do sądu rejestrowego wnioski o rejestrację wraz ze statutem, listą założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego, a także informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia.

Art. 13. 1. Wniosek o zarejestrowanie stowarzyszenia sąd rejestrowy rozpoznaje niezwłocznie, a rozstrzygnięcie powinno nastąpić nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

2. Sąd rejestrowy doręcza organowi nadzorującemu odpis wniosku o rejestrację wraz z załącznikami wymienionymi w art. 12. Organ ten ma prawo wypowiedzieć się w sprawie wniosku w terminie 14 dni licząc od dnia jego doręczenia, a także przystąpić, za zgodą sądu, do postępowania jako zainteresowany.

Art. 14.⁹⁾ Sąd rejestrowy odmawia zarejestrowania stowarzyszenia, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w ustawie.

Art. 15. 1. Sąd rejestrowy przed wydaniem postanowienia o zarejestrowaniu stowarzyszenia, jeżeli uzna za niezbędne dokonanie dodatkowych ustaleń, wyznacza w tym celu posiedzenie wyjaśniające.

2. Na posiedzenie wyjaśniające sąd rejestrowy wzywa uczestników postępowania.

Art. 16. Sąd rejestrowy wydaje postanowienie o zarejestrowaniu stowarzyszenia po stwierdzeniu, że jego statut jest zgodny z przepisami prawa i założyciele spełniają wymagania określone ustawą.

Art. 17. 1.¹⁰⁾ Stowarzyszenie uzyskuje osobowość

prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

1a.¹¹⁾ Terenowa jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 10 ust. 2, może uzyskać osobowość prawną, jeżeli statut stowarzyszenia to przewiduje.

2. (skreślony).¹²⁾

3.¹³⁾ O wpisaniu stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego sąd rejestrowy zawiadamia założycieli oraz organ nadzorujący, przesyłając jednocześnie temu organowi statut.

Art. 18. (skreślony).¹⁴⁾

Art. 19. (skreślony).¹⁴⁾

Art. 20. 1. Zarząd terenowej jednostki organizacyjnej stowarzyszenia jest obowiązany, w terminie 14 dni od chwili jej powołania, zawiadomić o tym organ nadzorujący właściwy ze względu na siedzibę tej jednostki, podając skład zarządu i adres siedziby jednostki, oraz doręczyć statut stowarzyszenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie zmian w składzie zarządu i adresie siedziby terenowej jednostki organizacyjnej stowarzyszenia oraz w statucie stowarzyszenia.

Art. 21. Zarząd stowarzyszenia ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić sąd rejestrowy o zmianie statutu. W sprawie wpisania do rejestru zmiany statutu stowarzyszenia stosuje się odpowiednio zasady i tryb przewidziane dla rejestracji stowarzyszenia.

Art. 22. 1. Stowarzyszenia w liczbie co najmniej trzech mogą założyć związek stowarzyszeń. Założycielami i członkami związku mogą być także inne osoby prawne, z tym że osoby prawne mające cele zarobkowe mogą być członkami wspierającymi.

2. Do związków, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy.

Art. 23. (skreślony).¹⁵⁾

Art. 24. (skreślony).¹⁵⁾

Rozdział 3

Nadzór nad stowarzyszeniami

Art. 25.¹⁶⁾ Organ nadzorujący ma prawo:

- 1) żądać dostarczenia przez zarząd stowarzyszenia, w wyznaczonym terminie, odpisów uchwał walnego zebrania członków (zebrania delegatów),

¹¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

¹²⁾ Przez art. 73 pkt 2 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 6.

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 73 pkt 2 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 6.

¹⁴⁾ Przez art. 73 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 6.

¹⁵⁾ Przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

¹⁶⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 5 lit. a)—c) ustawy, o której mowa w przypisie 5.

⁹⁾ Ust. 2 i oznaczenie ust. 1 skreślone przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 73 pkt 2 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 6.

2) (skreślony),¹⁷⁾

3) żądać od władz stowarzyszenia niezbędnych wyjaśnień.

Art. 26.¹⁸⁾ W razie niezastosowania się stowarzyszenia do wymagań określonych w art. 25, sąd na wniosek organu nadzorującego może nałożyć grzywnę w wysokości jednorazowo nie wyższej niż 5 000 zł. Od grzywny można zwolnić, jeżeli po jej wymierzeniu stowarzyszenie niezwłocznie zastosuje się do wymagań organu nadzorującego. Stowarzyszenie, w terminie 7 dni, może wystąpić do sądu o zwolnienie od grzywny.

Art. 27. Organem nadzorującym terenową jednostkę organizacyjną stowarzyszenia jest organ określony w art. 8 ust. 5, właściwy ze względu na siedzibę tej jednostki.

Art. 28. W razie stwierdzenia, że działalność stowarzyszenia jest niezgodna z prawem lub narusza postanowienia statutu w sprawach, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, organ nadzorujący, w zależności od rodzaju i stopnia stwierdzonych nieprawidłowości, może wystąpić o ich usunięcie w określonym terminie, udzielić ostrzeżenia władzom stowarzyszenia, wystąpić do sądu o zastosowanie środka określonego w art. 29.

Art. 29. 1. Sąd, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może:

- 1) udzielić upomnienia władzom stowarzyszenia,
- 2) uchylić niezgodną z prawem lub statutem uchwałę stowarzyszenia,
- 3)¹⁹⁾ rozwiązać stowarzyszenie, jeżeli jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszanie prawa albo postanowień statutu i nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem.

2.²⁰⁾ Sąd rozpoznając wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, może na wniosek lub z własnej inicjatywy wydać zarządzenie tymczasowe o zawieszeniu w czynnościach zarządu stowarzyszenia, wyznaczając przedstawiciela do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia.

3.²¹⁾ Rozpoznając wniosek o rozwiązanie stowarzyszenia, sąd może zobowiązać władze stowarzyszenia do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie i zawiesić postępowanie. W razie bezskutecznego upływu terminu, sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy, podejmie zawieszono postępowanie.

Art. 30. 1. Jeżeli stowarzyszenie nie posiada zarządu zdolnego do działań prawnych, sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy, ustanawia dla niego kuratora.

2. Kurator jest obowiązany do zwołania w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy walnego zebrania członków (zebrania delegatów) stowarzyszenia w celu wyboru zarządu. Do czasu wyboru zarządu, kurator reprezentuje stowarzyszenie w sprawach majątkowych wymagających bieżącego załatwienia.

3. Wynagrodzenie kuratora pokrywa się z majątku stowarzyszenia.

Art. 31. Na wniosek organu nadzorującego sąd wydaje postanowienie o rozwiązaniu stowarzyszenia, w razie gdy:

- 1) liczba członków stowarzyszenia zmniejszyła się poniżej liczby członków wymaganych do jego założenia,
- 2) stowarzyszenie nie posiada przewidzianych w ustawie władz i nie ma warunków do ich wyłonienia w okresie nie dłuższym niż rok.

Art. 32. Postanowienie o zastosowaniu środka określonego w art. 29 ust. 1 i art. 31 sąd, w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch ławników, wydaje po przeprowadzeniu rozprawy.

Rozdział 4

Majątek stowarzyszenia

Art. 33. 1. Majątek stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej.

2. Stowarzyszenie, z zachowaniem obowiązujących przepisów, może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz korzystać z ofiarności publicznej.

Art. 34. Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.

Art. 35. Stowarzyszenie może otrzymywać dotację według zasad określonych w odrębnych przepisach.

Rozdział 5

Likwidacja stowarzyszeń

Art. 36. 1. W razie rozwiązania się stowarzyszenia na podstawie własnej uchwały, likwidatorami stowarzyszenia są członkowie jego zarządu, jeżeli statut lub, w razie braku odpowiednich postanowień statutu, uchwała ostatniego walnego zebrania członków (zebrania delegatów) tego stowarzyszenia nie stanowi inaczej.

¹⁷⁾ Przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁸⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 5, i przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁹⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 7 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 5.

²⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 7 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 5.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 5.

2. W razie rozwiązania stowarzyszenia przez sąd, zarządza on jego likwidację, wyznaczając likwidatora.

Art. 37. 1. Obowiązkiem likwidatora jest przeprowadzenie likwidacji w możliwie najkrótszym czasie, w sposób zabezpieczający majątek likwidowanego stowarzyszenia przed nieuzasadnionym uszczupleniem.

2. Likwidator w szczególności powinien:

- 1) zawiadomić sąd o wszczęciu likwidacji i wyznaczeniu likwidatora, z podaniem swego nazwiska, imienia i miejsca zamieszkania, jeżeli nie zachodzą warunki określone w art. 36 ust. 2,
- 2) dokonywać czynności prawnych niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji, podając do publicznej wiadomości o wszczęciu postępowania likwidacyjnego,
- 3)²²⁾ po zakończeniu likwidacji zgłosić sądowi wniosek o wykreślenie stowarzyszenia z Krajowego Rejestru Sądowego.

3. Jeżeli likwidacja nie zostanie zakończona w ciągu roku od dnia jej zarządzenia, likwidatorzy przedstawiają przyczyny opóźnienia sądowi, który w razie uznania opóźnienia za usprawiedliwione przedłuża termin likwidacji lub zarządza zmianę likwidatorów.

Art. 38. Majątek zlikwidowanego stowarzyszenia przeznaczają na cel określony w statucie lub w uchwale walnego zebrania członków (zebrania delegatów) o likwidacji stowarzyszenia. W razie braku postanowienia statutu lub uchwały w tej sprawie, sąd orzeka o przeznaczeniu majątku na określony cel społeczny.

Art. 39.²³⁾ Koszty likwidacji pokrywa się z majątku likwidowanego stowarzyszenia.

Rozdział 6

Stowarzyszenia zwykłe

Art. 40. 1. Uproszczoną formą stowarzyszenia jest stowarzyszenie zwykłe, nieposiadające osobowości prawnej.

2. Osoby w liczbie co najmniej trzech, pragnące założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określając w szczególności jego nazwę, cel, teren i środki działania, siedzibę oraz przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.

3. O utworzeniu stowarzyszenia zwykłego jego założyciele informują na piśmie właściwy, ze względu na przyszłą siedzibę stowarzyszenia, organ nadzorujący, podając dane, o których mowa w ust. 2.

Art. 41. 1. Sąd rejestrowy, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może zakazać założenia stowarzyszenia zwykłego, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w art. 16. Art. 14 ust. 2²⁴⁾ stosuje się odpowiednio.

²²⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 73 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 6.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁴⁾ W art. 14 ust. 2 został skreślony przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

2. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia uzyskania informacji o założeniu stowarzyszenia zwykłego nie zakazano jego działalności, może ono rozpocząć działalność.

Art. 42. 1. Stowarzyszenie zwykłe nie może:

- 1) powoływać terenowych jednostek organizacyjnych,
- 2) łączyć się w związki stowarzyszeń,
- 3) zrzekać osób prawnych,
- 4) prowadzić działalności gospodarczej,
- 5) przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej.

2. Stowarzyszenie zwykłe uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich.

Art. 43. W sprawach nieuregulowanych odmiennie w tym rozdziale do stowarzyszenia zwykłego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, z tym że:

- 1)²⁵⁾ nie stosuje się przepisów art. 9—13, art. 14 ust. 1⁹⁾, art. 17, art. 20, art. 22—24²⁶⁾, art. 27, art. 30 i art. 31 pkt 2,
- 2) ilekroć w ustawie jest mowa o statucie, należy przez to rozumieć regulamin stowarzyszenia zwykłego.

Rozdział 7

Przepisy szczególne, zmiana przepisów obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 44. 1. Ograniczenia we wstępowaniu żołnierzy w czynnej służbie wojskowej i junaków odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej oraz *funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa*²⁷⁾ i *Milicji Obywatelskiej*²⁸⁾ do stowarzyszeń, a także uczestniczeniu w ich działalności, określają odrębne ustawy.

2. Działalność stowarzyszeń na terenach i w obiektach znajdujących się w zarządzie lub użytkowaniu organów wojskowych albo resortu spraw wewnętrznych wymaga zezwolenia, odpowiednio, Ministra Obrony Narodowej lub *Ministra Spraw Wewnętrznych*²⁹⁾ albo organów przez nich określonych.

²⁵⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 8 ustawy, o której mowa w przypisie 5, i przez art. 73 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 6.

²⁶⁾ Przepisy art. 23 i 24 skreślone przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

²⁷⁾ Obecnie: funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa, stosownie do art. 135 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. z 1999 r. Nr 51, poz. 526), która weszła w życie z dniem 10 maja 1990 r.

²⁸⁾ Obecnie: policjantów, stosownie do art. 153 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2000 r. Nr 101, poz. 1092), która weszła w życie z dniem 10 maja 1990 r.

²⁹⁾ Obecnie: ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 24 i art. 29 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 48, poz. 550, Nr 62, poz. 718, Nr 70, poz. 816, Nr 73, poz. 852, Nr 109, poz. 1158 i Nr 122, poz. 1314 i 1321 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 18, Nr 5, poz. 43 i 44, Nr 42, poz. 475, Nr 63, poz. 634, Nr 73, poz. 761 i Nr 76, poz. 811), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

Art. 45. Osoby pragnące założyć stowarzyszenie prowadzące działalność bezpośrednio związaną z obronnością albo bezpieczeństwem państwa lub ochroną porządku publicznego są obowiązane uzgodnić zakres tej działalności, odpowiednio, z Ministrem Obrony Narodowej lub *Ministrem Spraw Wewnętrznych*²⁹⁾ albo organami przez nich określonymi.

Art. 46. (skreślony).³⁰⁾

Art. 47—50. (pominięte).³¹⁾

Art. 51. 1. Do czasu odrębnego uregulowania statusu prawnego związków wyznaniowych oraz zakonów i kongregacji duchownych, do których miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 94, poz. 808, z 1946 r. Nr 4, poz. 30, z 1949 r. Nr 41, poz. 293 i Nr 45, poz. 335, z 1950 r. Nr 44, poz. 401 i Nr 53, poz. 489, z 1964 r. Nr 41, poz. 276 oraz z 1985 r. Nr 36, poz. 167), stosuje się wobec nich przepisy tego rozporządzenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do nowo powstających związków wyznaniowych oraz zakonów i kongregacji duchownych.

Art. 52. 1. Działające w dniu wejścia ustawy w życie stowarzyszenia zarejestrowane i stowarzyszenia wyższej użyteczności stają się stowarzyszeniami w rozumieniu jej przepisów. Statuty tych stowarzyszeń, stanowiące podstawę ich działania, zachowują moc z zastrzeżeniem ust. 2.

³⁰⁾ Przez art. 1 pkt 9 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

³¹⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

2. Tracą moc postanowienia statutów stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, sprzeczne z przepisami ustawy.

Art. 53. (skreślony).³²⁾

Art. 54. (pominięty).³¹⁾

Art. 55. 1. W sprawach uregulowanych niniejszą ustawą, niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem jej wejścia w życie, stosuje się przepisy tej ustawy.

2. Postępowanie likwidacyjne stowarzyszeń wszczęte przed dniem wejścia ustawy w życie prowadzi się na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 56. Tracą moc:

1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 94, poz. 808, z 1946 r. Nr 4, poz. 30, z 1949 r. Nr 41, poz. 293 i Nr 45, poz. 335, z 1950 r. Nr 44, poz. 401 i Nr 53, poz. 489, z 1964 r. Nr 41, poz. 276 oraz z 1985 r. Nr 36, poz. 167), z zastrzeżeniem art. 51 niniejszej ustawy,

2) dekret z dnia 5 sierpnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów prawa o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 45, poz. 335), z wyjątkiem art. 2 ust. 2 lit. a) i c).

Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.³³⁾

³²⁾ Przez art. 1 pkt 10 ustawy, o której mowa w przypisie 5.

³³⁾ Ustawa została ogłoszona dnia 10 kwietnia 1989 r.